

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵԼԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանց խորագրատուն մէջ:

(Պարտադրաբացիք գրվում են ուղղակի
Тифлис. Редакция „Мелк“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Կացի կիրակի և տօն օրերից)

Հայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լի գումով:

Հայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՒԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին տեսութիւն: «СЛОБО» ամսագրի
յոգուածը: Նամակ համարներ: Նամակ Ատար-
խանից: Նամակ խմբագրին: Ներքին լուրեր:—
Արտաքին տեսութիւն: Հայաստան:— Օր-
շակի: Տեղագրութիւն:— Զարգացողութիւններ:— Բա-
նասիրական: Նամակ Ալեքսանդրապոլից:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՏԵ

«Մշակ» խմբագրութիւնը խոր-
գրում է այն բաժանորդներին,
որոնք այս տարի դեռ չեն վճա-
րել խմբագրութեանը իրանց բա-
ժանորդագինը, շուտով հասցնել
մեզ իրանց վրա մնացած ապա-
րիկ փողերը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«СЛОБО» ԱՄՍԱԳՐԻ ՅՕԳՈՒԱԾՐ

Ներկայ համարի ներքին լու-
րերի մէջ մենք ուշադրութիւն
ենք դարձնում ընթերցողին «СЛО-
БО» ամսագրի յունիս ամսի տեղ-
րակի մէջ տպւած մի յօդուածի
վրա, որի նիւթն է այն կրօնա-
կան շարժումը, որ նշմարվում է
այժմ հարաւային Ռուսաստա-
նում:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ

19 օգոստոսի

Ներկայ... գուցէ շատ երկար պիտի լինի այս
անգամ անկիւն քննող ընթերցող: Մանուկ Ալեք-
սանդրապոլցի, գուցէ ոչ մի ժամանակ չէ ընծայել
մի և կից թղթակցի գրչի նկարագրութեան մի
աշխարհի ստուար կուտակ նիւթերի, ինչպէս հիմա
իրի անցնել այդ ամենը միանգամայն ևս հրաժար-
վում եմ. բայց հաղորդել քննող այս անգամ նրա
հետաքրքիր և ուշադրութեան արժանի մասը ան-
հրաժեշտ եմ համարում: Անպարտաճանաչութիւն,
ստորկանութիւն, շողորթութիւն, գիւրահաւա-
նութիւն, կաշառակերութիւն և այլ այսպիսի ան-
հրաժեշտ ուժերն են ինչն այս անգամայն իմ
նկարագրութեան նիւթը, եթէ կամենում ես տես-
նել մարդիկ, որոնք խաղաղ գուրի են մտաւորական
զարգացումից և իրանց բարձր կոչման համապա-
տասխան գիտութիւնից, տգէտ և անգրագէտ տի-
րացուներ, բայց ստոր միջոցներով ձեռք բերելով
քահանայական պաշտօն, իրանց դարձել են տոն
«բեկին ուտողներ», իսկ Աստուծոյ տաճարը փո-
խարկել սակարկութեան ասպարէզ, արի Ալեք-
սանդրապոլ: Կամենում ես տեսնել միտքաբաւ
չղբորթներ, փղբարձիք բանասիրութիւն, միակող-

Մերող գիւղեր հարաւային
Ռուսաստանի մէջ սկսեցին ըն-
դունել շտուկի դիմ ասված
դաւանութիւնը, որ ուրիշ բան չէ,
եթէ ոչ բողոքականութիւն:
Մշակագրութեանը իրանց իրանց
անուանում են ռուս-աւետարանա-
կաններ:

Մշակագրութեանը նախ սկսեց տա-
րածվել հարաւային Ռուսաստանի
երկրներում գերմանացի քարո-
զիչների ջանքերով, յետոյ նրանց
տեղը հանդէս դուրս եկան իրանց
ռուս քարոզիչները:

Մշակագրութեանը ընդունվում են
միմյանց գրագէտ մարդիկ, և նա
որ դրագէտ չէ, պէտք է նախ և
առաջ գրել կարգաւ սովորի: Բա-
րոյիչները տարածեցին ամբողջ
Փոքր-Ռուսիայում աւետարանը
ռուսաց աշխարհաբար լեզուով և
ամբողջ սկսել է մեծ եռանդով
ռուսամասիրել իրան հասկանալի
լեզուով Մատուցու խօսքը:

Շատ գիւղերում ռուս ուսմիկը,
ինչպէս պատմում է հեղինակը,
դուրս է բերում իր խրճիթից
սուրբերի պատկերները, ասելով
որ միայն Մատուցուն պէտք է
աղօթել և ոչ թէ պատկերնե-
րին:

Յօդուածագիրը բերում է իր
յօդուածի մէջ հետաքրքիր դո-
կումէնտներ, ինչպէս օրինակ ռու-
սաց հոգևորականների նամակներ,
քահանաների իրանց հոգևոր իշ-
խանութեանը ներկայացրած զե-
կուցումներ: Մշակ տեսակ զե-
կուցումներից մինը, մանաւանդ,

հետաքրքիր է: Բահանան գը-
րում է մտաւորապէս հետեւեալը:
«Մենք մեր անընդունակութեամբ
ժողովրդի մտաւոր և բարոյական
կեանքի վրա ազդելու, առիթ
տուեցինք ինքներս նոր աղանդի
տարածման աջակցութեանը: Մենք
անչափ մեծ նշանակութիւն տուե-
ցինք եկեղեցու լոկ արարողական
կողմին, առանց ժողովրդին կեն-
դանի ընդունով Մատուցու խօսքը
քարոզելու, և այդպիսով ինքներս
ազատ ասպարէզ պատրաստեցինք
մի նոր դաւանութեան ամբողջ
մէջ զարգանալուն»:

Յօդուածագիրը աւելացնում է
այդ միտքը շատ մօտ է ճշմար-
տութեանը:

Յօդուածը դեռ վերջացրած
չէ: Կը սպասենք նրա շարունա-
կելուն «СЛОБО» ամսագրի հետե-
ւեալ տետրակում:

Հեղինակը աւելացնում է որ
աւետարանական շարժումը նշմա-
րելի է ոչ թէ միայն հարաւային
Ռուսաստանում, բայց և Ս. Պե-
տերբուրգում ու Մոսկվայում ըս-
կանում է հետզհետէ յայտնվել նոյն
շարժումը:

Մշակ յօդուածի հեղինակի խօս-
քերը բառ առ բառ: «Ռուսա-
դաւան կրօնին, երևում է, փնտա-
կած է այժմ, ենթարկվել նոյն
րեֆորմացիայի ազդեցութեանը,
որին ենթարկվեցաւ անցեալ դա-
ւանութեանը»:

Մենք բաւականացանք միայն
յօդուածի միտքը պատմելով ա-
ռանց մեզանից որ և է դատու-

տում է խօսքը ընթերցողը, փաստով խօսքի, ևս
ոչինչ չեմ հակադրում քո այդ միջին ակնարկու-
թիւններից:

— Այս բոլոր, համեմատ փաստեր, ընթերցող:
Երբ հրատարակվեցաւ Ներսիսում «Պատկ» շա-
բաթականը, տեղուս երիտասարդներից մի քա-
նիւր ուղղեցին խմբագրին հետեւեալ նամակը: «Բա-
ժանորդում խմբագիր, վառված գրականական և
աւանդով, խմբագրաբար խնդրում ենք, որ մեր ու-
ղարկած բոլոր յօդուածները բարեհաճէք տպա-
գրել ձեր անախա լրագրի համարներում: Ի դէպ
է այստեղ նոյնպէս ձեզ հաւատացնել այնպէս թէ
մենք շատ ու շատ կարող ենք նպաստել ձեր լրա-
գրի յառաջադիմութեանը: Հաւատացէ՛ք, որ մեր
աշխարհային գրութեանը ձեր լրագրի հոգակ
աշխարհի մէկ ծայրից մինչև միւս ծայրը կը հաս-
նենք և այն, և այն: Խմբագիրը զանազան բար-
դէմ է դիմում այդ թղթակցներին... ասէ՛ք, մեծա-
ուրախութեամբ, ինձ համար մեծ պատիւ է ձեզ
նման թղթակցներ ունենալ: Գրեցէ՛ք, գրեցէ՛ք, ես
ձեր բոլոր գրութեանը կը տպագրեմ իմ լրագրի
մէջ: Թէկուր կողով, կողով բերէ՛ք, դարձեալ տեղ
կը գտնէք այնտեղ: Միայն զիտարապէս հարկա-
ւոր է ձեզ մի բան աչքի առաջ ունենալ. յօդուած
գրելու չը մոռանալ միշտ Բէդ-Նաղարի պատուին
ղիպել, իսմ գրեմէք ես նրան թնամի եմ»:

Լին փաստ:
Մեծ պատ էր: Տեղուս ասին յոռահալ անուա-
նութ արուարձանի եկեղեցին լցված էր ժողով-
րի խուսն քաղմութեամբ, որ եկել էր լսելու հո-

ղութիւն անելու «СЛОБО» ամսա-
գրի յիշեալ յօդուածի մասին:
Գ. Ա.

ՆԱՄԱԿ ՇԱՄԱԿՈՒՑ

16 յուլիսի

«Մեղու» 50 համարի մէջ կարդացինք մեր
Համախոս առաջնորդ Թադէոս եպիսկոպոսի վրա
մի քանի դժուարական տեղեկութիւններ: Նրա
գործունէութեան և բարեկարգ կառավարութեան
վերաբերմամբ, ընթերցողքը խաբուած կը լինեն,
եթէ այն արժանաւորութիւնները սեպականացնեն
սրբազանին, մինչդեռ նա իր կառավարութեան
ղեկը բոլորովն յանձնած է իր գերմաստ վար-
դապետին: Ամեն ժամանակ, երբ ներկայացնում են
սրբազանին գանգատները, նա առանց մի բառ
արտասանելու, լուռ ու մունջ նայում է հանճա-
րեղ վարդապետի երեսին, և վերջինս ընթացք է
տալիս գործին: Համախոս քաղաքում ստրաւառչ-
նորդութեան ժամանակ, այդ կատարվել են և սկս-
վել մի քանի նշանաւոր գործեր, այն է տեղիս
մայր եկեղեցու վերանորոգութիւնը, օրհորդաց ու-
սումնարանի և Սաղիանի վանքի շինութիւնը (վեր-
ջին երկուքը դեռ նոր են սկսած): Սրբազանը
բաղաւոր է միայն նրանով, որ նրա ժամանա-
կում կատարվում են այդ ազգային ձեռնարկու-
թիւնները, իսկ մենք, որ լոկ ակնատես ենք և վկայ
գործողներ ենք և աշխատողներ գործունէութեանը,
նոյն առատ նուիրատուութեանը, չենք կարծում,
որ փաստահայ սեպականացնել իրան ուրիշների
վաստակը: Նախ, մայր եկեղեցու վերանորոգու-
թեան հոգը պատկանում է գլխաւորապէս մեր
վահագաւ: Հայրապետին, որ իր հայրական հոգա-
տարութեամբ ժողովել տուեց վիճակներից յօդուա-
յայ վերանորոգութեան մի նշանաւոր գումար,
երկրորդ մեր նախնին առաջնորդ գերապատիւ Ան-
դրէաս արքեպիսկոպոսին, որ իբրեւ արթուն և
սրտացաւ հովիւ, իր ժամանակին այս մասին հար-
կաւոր բոլոր կարգադրութիւնները արաւ, այլ ևս
չենք խօսում այն պարոնների մասին, որոնք ի-
րանց ջանքով անգործութեամբ օգնեցին գործին: Եր-
կրորդ՝ օրհորդաց ուսումնարանի շինութիւնը
(եթէ արդարև լրագործվի) պարտական է իր
զոյրութեամբ Պաւել Շամիրի Մեկթիւն-Քաղաւա-
ցին և տեղիս դաւառապետ Պ. Ստարցիկին,
որոնք համակրելով այս օգտաւէտ ձեռնար-
կութեանը, աշխատեցին և սեպականացրին ու-

գեղան խրատներ: (Մեր ժողովուրդը սովորաբար
մեծ պատիւ է սատարկ աստուածապաշտ դաւանում):
Այն սկսում է իր հոգեւոր քարոզը Գ... քա-
հանան: Բայց փոխանակ մի հոգեւոր քարոզի, փո-
խանակ բարոյական իմաստներով լի խրատների,
տեսէ՛ք թէ ինչ մի միջնադարեան ցնդարանութիւն
է քարոզում նա ժողովրդին: «Աստուածաւոր ժո-
ղովուրդ: Տէրն մեր Յիսուս Փրկիչս մեր ծովա-
ցեալ մեղացը յոյժ բարկացել ա թվանքը լքեցել ա,
թիւրը սրել ա, էրկուսն էր մեր գլխի վրա հազիր
բռնել ա, որ մեզ պատուհասի: Հա՛ր մեծ պատ ա,
ապաշխարելու ու մեղքերը քաշելու: Լաւ ժամա-
նակն ա, (երևում է մնացեալ ժամանակը մեղքեր
պատրաստելու ժամանակ է):» մեղքերից քաշե-
ցէ՛ք, թէ չէ վերջները շատ փխ կը լինի... և այս-
պիսի մի նախաճիւղեղեան դարգացման տեղ և
մինչև բուկը նախապաշարմունքների մէջ թաղված
անձնաւորութիւն կարողանում է արժանանալ քա-
հանայական պաշտօնի, յանդիման է լինել հովիւ
և քարոզիչ ժողովրդեան: և այսպիսի քահանաների
թիւը մեր քաղաքում այնքան շատ է, որ միայն
զգուշք կարող է պատճառել ժողովրդին ուրիշ
օչինչ: Լրագրութիւնը և գրողներն էլ ձանձրացան
այսպիսի քահանաների գործունէութիւնը հարուա-
ծելով, բայց իրանք չը ձանձրացան իրանց պառա-
ւական ցնդարանութեամբ ժողովրդին ձանձրացնե-
լով: Հասարակութեանը, այսպիսի օպատուհան հո-
վիւների ճիրաններից ազատելու համար, փաստա-
հանում եմ խորհուրդ տալ բարձրագոյն հոգևոր
իշխանութեանը, որ այս ձեռնադրված անարժան

սուսմանը չի ներգրավում համար քաղաքային հո-
ղից յարմարագործ և վաղելու տեղ, իսկ չինու-
թեանը նպատակաւոր չհանդիսանալով եղբարք
պ. պ. Լալայանը և Բալայանը չեն ներգրավում:
Իսկ ինչ որ վերաբերում է վանքի շինութեանը,
որ դեռ սկսած էլ չէ, սորա համար աշխատել է
նոյնպէս մեր նախնիքն առաջնորդ գանձիկ Արե-
սիկոսյանը, որ արժանաւորապէս Մատթէոս կա-
թողիկոսի թողաւորութեամբ ժողովել էր նուէրը
հազար բութ. չափ. այդ գումարը երկար ժամանակ
մնալով Արեւելի բանկում անկ է և հասել մինչև
2000 բ., այժմ այս պատրաստի և ուրիշ աշխա-
տած գումարը մեր քաղաքը թողնուի եպիսկո-
պոսը ծախսէ և անուր անհայտակ և անօգուտ
կերպով և ժամանակին յայտնի կը լինեն վնաս-
ները:

Մեր արաղանը, այս, ունի և գեղեցիկ յատկու-
թիւններ. նա չափազանց բարեխիտ է և միանգա-
մայն միաժամ, նա չափ սիրում է հանգիստ ապրել.
Իսկ ազգային գործերը, եկեղեցիները և եկեղեցա-
կանները բարեկարգ կառավարութիւնը և պահպա-
նութիւնը թողնուի է իր գիտնական վարդապետի
անգէտ կառավարութեան:

Յիշեալ վարդապետը այն աստիճան բանասեր է
խեղճ քահանայների վրա, որ մի ամենաչինչ զան-
ցառութեան համար նրանց փոխը վեր է առնում
առանց կոնսիստորիայի ցիտութեան կամ Սինոդի
իրաւասութեան. նա լրիւ է քահանայների քա-
հանայագործութեան իրաւունքից որքան ժամանակ
կամենում է, և առանց փոխել կանգնեցնում է
եկեղեցու դռները. Սորա բանութեանը ենթարկ-
վում են նոյն իսկ կոնսիստորիայի անդամները, ու-
րոնց իր իրաւունքով պատժում է, ինչպէս հասա-
րակ քահանայներին և կանգնեցնում է անփութ և
կեղեցու դռները. Սորանից կարելի է նկատել, թէ,
կոնսիստորիայում գործերը ընթացք տալով ժամա-
նակ, այդ լսեղճ անդամները ինչ նշանակութիւն և
և ձայն կունենան և թէ ինչպէս է պահպանուում
օրէնքը և կարգը:—Մի յայտնի իրողութիւն. յու-
նիսի 29-ին արագանը իր վարդապետի թեմադու-
թեամբ, ընդդէմ կարգի, ինքնազուլի կը լինում է
մայր եկեղեցու երեցփոխի դրամարկը և մի քանի
օրից յետոյ հրաւիրում է ժողովողին ընտրել ե-
րեցփոխին. այ, ինչպէս ենք տեսնում, որ ինտրու-
թեան երեք տարի ժամանակը դեռ ևս լրացած
չէ. Հրաւիրված ժողովողից ներկայանում են միայն
20 հոգի, որոնք բաժանուում են երկու կուսակցու-
թեան, մի կողմը պահանջում է բազմաթիւ իւրա-
փանցի յանցանքը իր պաշտօնի մէջ, և ի թէ յան-
ցաւոր է, ապա ընտրութիւն անել. բայց մեր
խաղաղասէր օրադրանքը չը նայելով վեհապառ Հայ-
րապետի հեռադրին, որով պատուիրել էր դադա-
րեցնել ընտրութիւնը մինչև գործի հանգամանքի
պարզելը, փողոցներում ոտորագրել է տալիս
ընտրողական թղթին, ծուռ հակակցելով թէ պ-
լաւափանցը հրաժարական է տուել, իսկ վեհապա-
ռին պատասխանում է, որպէս թէ ժողովուրդին է
ընտրութիւնը արել և ինքը ամենին չէ մասնակ-
ցել. Ի հարկէ այդ ամենը նրա վարդապետի գոր-
ծունէութեան արգամբն են, որ զգնել է ժողովու-
րդի մէջ վրդովմածք, խռովութիւն և կազմել է
քաղաքում գանազան կուսակցութիւններ. Այդ

քահանայներին հաւաքէ բոլորին ի միասին և ու-
ղարկէ Տաճկա-Հայաստան անդիտական միութեամբ
ներքի դէմ մրցելու. որով զմիջեւ իրարմէջ հա-
րաճեալ փաստը տառապանքով և միասին են

Մի խոսակցութիւն երկու պատկերներին
մէջ, որոնք զմեզ մի անգամ քաղաքային զոյգ տեսնու-
միս:

—Կարդացի, հայ-աւետարանականի նամակը
«Մշակի» մէջ:

—Կարդացի, ինչպէս չէ:

—Տեսնա՞ր որ «Մշակը» բողոքական է դարձել:

—Հա, «Մշակը» բողոքական է դարձել:

—Հարկաւոր է անշուշտ այսպէս հակակցել
ժողովողի գանձիկի դասակարգին:

—Հա, հարկաւոր է անշուշտ այսպէս հակակց-
անել ժողովողի գանձիկի դասակարգին:

—Գուցէ այս միջոցով հնար լինի վնասել «Մշ-
ակին» ժողովողականութեանը:

—Այո, գուցէ այս միջոցով հնար լինի վնասել
«Մշակին» ժողովողականութեանը, թէ չէ ուրիշ
միջոց չը կայ:

—Ուրեմն գրենք մեր պաշտօն աղօթքին, որ
այս կրօնական հարցի մասին միշտ գրէ ու գրէ:

—Ապա՞նք. գրենք մեր պաշտօն աղօթքին, որ
այս մասին միշտ գրէ ու գրէ:

—Որոշման կարճամտեանը...

Մի քանի օրից յետոյ գրում և ուղարկում է
Թիֆլիս մի նամակ հեռակա ընդհանրականութեամբ:
Մի ծագումով պատուաւ աղօթքն:

«Սրբազան պատրաստութիւն» ենք համարում
այս նամակը ուղարկել ձեզ մեր մեծ նորակա-

ամենի հեռակա ինչն քան յայտնի է,
թէ ինչ կը լինի վերջապէս հնորիւ օրագրանի
նրա վարդապետի խաղաղութեան յաղթող են հա-
ղթանում, զրկում են պ. խաղաղութեան երեցփո-
խանութեան պաշտօնից. Այդ ամեն իրողութեանց
մասին հեռագիրներով և խնդրագիրներով յայտն-
ված է Նորին վեհապառութեան, բայց թէ ինչ
եղբ. կունենայ գործը, դեռ անյայտ է:

Մի հայ

ՆԱՄԱԿ ԱՍՏԻՊԱՆՆԵՐԻՑ

Օգոստոսի 10

Ջարձուրեւի և անդրական գրութիւնը մեր հարց,
մարց, եղբարք ու քոյրեր թիւրաց չալատա-
նում, որը պատկերացած էր թանձր և ու ներ-
կերով ձեր պատական լրագրի 115 համարում
«Հրաւիր» գլխագրով, ինչպէս մեզ մեր պար-
տաւորութիւնը դէպի հայրը, որոնք ընկնում
են մեզանից հեռու և պահանջում են հայրենաց
սուրբ օրօրօցը. կարող ենք արդեօք աղնուպէս
հպարտանալ ընկնելով Աստուծոյ ճոխութեան
և շքեղութեան մէջ մոռացած բոլորովին մեր
քաղցած եղբայրներին և քոյրերին, ոչ մէկ այն
ժամանակ կը լինէինք արժանի աւելի քան յան-
գիմանութեան վաճառող, մեք՝ Նիկիտիս Զա-
քարեան Պապովեան և Հովհաննէս Գաբրիէլեան
կաղաչեանց մեծեցնել, առանց յետաձգելու օդ-
նել նրանց մեր կարողութեան և միջոցի չափ և ա-
հա հանգանակած գումարը չորս հարիւր և
ու թ ու ուն բութին (480 բ.) ուղարկելով ձեզ
Յովհաննէս Գեորգեան կիտայեանի ձեռամբ,
ինչպէս ենք ձանապարհել ըստ պատկանելոյն և
ի միաժամութեան բազմաջ հրատարակել նուիրա-
տուաց անուններն ձեր թիւթի մօտակայ համար-
ներից մինում. հանգանակութիւնը դեռ չարանակ-
վում է:

Այն նուիրատուների անունները. Սոֆիա Յով-
հաննէսեան ինքուրանց 100 բ., Նիկիտիս Զա-
քարեան Պապովեանց 25 բ., Մարկի Յակովբեան
Պապովեանց 25 բ., Մարիամ Յովհաննէսեան Պա-
պովեանց 25 բ., Մարիամ Գրիգորեան 2 բ., Ուս-
տինայ Սարգսեան Պարսեան 1 բ., Սողոմոն Զա-
քարեան Տէր-Սիմեոնեանց 5 բ., Անյայտուհի 1 բ.,
Անյայտուհի 5 բ., Մարկի Միքայէլեան Ասատու-
րեանց 10 բ., Նիկիտիս Զաքարեան Սարգսեանց 5 բ.,
Կարապետ Սարգսեան 20 բ., Զա-
քարեան և Սիմեոն Սարգսեանց 10 բ., Սիմեոն-
եան և Նիկիտիս Զաքարեանց 15 բ., Աննա
Փարսապեանց 10 բ., Անյայտուհի 3 բ., Նիկիտի-
ս Զաքարեանց 5 բ., Մարգարիտ և Սարգ-
սեանց 5 բ., Շուշան Ֆրանցիսկեանց 3 բ., Մա-
րիամ Ֆրանցիսկեանց 3 բ., Սոֆիա Ֆրանցիսկեանց
3 բ., Աննա Սարգսեանց 10 բ., անյայտուհի 1 բ.,
Նիկիտիս Զաքարեան Յովհաննէսեանց 10 բ., Նի-
կիտիս Զաքարեանց 10 բ., Նիկիտիս Զաքարեանց
5 բ., Մարգարիտ և Սարգսեանց 5 բ., Ուստինայ
Սարգսեանց 5 բ., Նիկիտիս Զաքարեանց 5 բ.,

լուծելով. Գուք էլք, որ մեր ազգային միութիւնը
երկարապատեցնելի դէմ քաջ ախոյեան հանդի-
սացաւ և չը թողէր, որ մեր եկեղեցին քանդէին:
Հաւատալով, եթէ դուք չը լինէիք, հիմի մեր ե-
կեղեցին վաղուք քանդած, հիմի ի վեր տապալած
կը լինէին և մեք էլ հայութիւնից զուրս եկած,
առավել միմեք էլ ճիշդ-խաղաղութեան եղած կը
լինէինք. ինչպէս ուրիշ ազգային ծառայութիւն-
ները մէջ էլ գոր. նուիրատուութիւններ հաւաքելու,
ժամանակակից նոր մտքեր արտայայտելու, ազ-
գայնութեան զաղափար ազգի մէջ արձարելու
և ազգի անջատված մասերը ի միութիւն հրաւի-
րելու, և այլն, —ինչպէս որ այս ամեն ազգօգուտ
հարցերն և խնդիրները մէջ կը լինում ենք, միշտ
սկզբնապատճառ և հերոս եք հանդիսացել, այս
հարցի մէջ էլ կրկին ցոյց տուիք ձեր վառ ազ-
գայնութիւնը և տիրացուական հայեացքները:
Ինչպէս կարելի է մոռանալ ձեր արած այս մեծ,
մեծ ծառայութիւնները, մասնաւոր մեր մասնակ
գրականութեան ցոյց տուած ծառայութիւնը:
Գուք շատ մեծ զարկ տուիք մեր գրականութեանը.
Ձը նայելով, որ քանի տարվանից աւելի է հրա-
տարակում էք, և ահա բաւականին յետադիմու-
թիւն էք արել առաջադիմութեան մէջ. Շարու-
նակեցէք, շարունակեցէք անդադար գրել, գրել
ու զոր այս կրօնական հարցի մասին գրելուց չը
դադարել և հաւատացած եղէք, որ ձեր անխափա
գրումներն համար կարգադրանքից միշտ օրպէս
մեծ մեծ նորակալութիւն կը առանալ և հռչակող
էլ չափից զուրս կը բարձրանա... Բայց ախրա որ

բեան կաղաչեանց 10 բ., Նիկիտիս Զաքարեան
Մարիամեանց 3 բ., Գարեա Գալիթեան Սարգի-
սեանց 3 բ., Նիկիտիս Զաքարեան Սարգսեանց
1 բ., Հովհաննէս Յովհաննէսեան Սարգսեանց 8 բ.,
Աննա Գրիգորեան Ֆարքիսեանց 3 բ., Նիկիտի-
ս Միքայէլեան Պապովեանց 5 բ., Նիկիտիս Զա-
քարեանց 10 բ., Անյայտուհի 5 բ., Անյայտուհի 3
բ., Անյայտուհի 2 բ., Նիկիտիս Զաքարեանց 5
բ., Անյայտուհի 3 բ., Միկիտիս Սուրբուկեանց 3
բ., Գաբրիէլ Քուրդաբեանց 3 բ., Ոսկի կարապե-
տեան Մուրզուկեանց 3 բ., Մարգարիտ Գալ-
տեան Լալայանց 3 բ., Նիկիտիս Զաքարեան
Սահարեանց 2 բ., Նիկիտիս Զաքարեանց 3 բ.,
Նիկիտիս Զաքարեանց 2 բ., Միկիտիս
Սիմեոնեան Արգարեանց 5 բ., Նիկիտիս Զաքար-
եանց Արգարեանց 3 բ., Գայանէ Սարգսեան
Արգարեանց 3 բ., Գայանէ Միկիտիս Միկիտի-
րեանց 3 բ., Նիկիտիս Միկիտիս Զաքարեանց 5 բ.,
Անյայտուհի 1 բ., Նիկիտիս Միկիտիս Զաքարեանց
Ջիմիդեանց 2 բ., Անյայտուհի 1 բ., Յակովբ-
Մարիամեանց 2 բ., Յովհաննէս Յակովբեան Զաքար-
եանց 7 բ., Մարիամ Մարիամեանց Նի-
տայեանց 10 բ., Նիկիտիս Գեորգեան Թէլե-
թեանց 10 բ., թագուհի Գեորգեան Միկիտիսեանց
5 բ., Մարիամ Ստեփանոսեան Աւետեանց 2 բ.,
Անյայտուհի 1 բ., Մարիամ Յակովբեան Զաքար-
եանց 10 բ.:

Այդ հանգանակութեան գումարն է չորս հա-
րիւր և ու թ ու ուն բութին (480 բ.) որը խնդ-
րեմ ստանալ տոյն ծրարեալ տոմարի № 474
համարաւ Թիֆլիսի Թագաւորական Բանկից:

Յ. Գ. Կիտայեանց

ՆԱՄԱԿ ՍՏԻՊԱՆՆԵՐԻՑ

Թիֆլիս, 22 օգոստոսի

Տաւն ամիս է, որ մենք երեսփոխանի պաշտօն
ենք վարում Թիֆլիսի «Ջորաբաշի» ս. Գեորգե եկե-
ղեցում: Թէ ինչ ենք արել այդքան ժամանակվայ
ընթացքում և ինչ ենք անում, դորա մասին աւե-
ւորդ ենք համարում խօսել: Այդպէս միայն կա-
սենք, որ եկեղեցին և նորա գաւթում գտնված
համանուն ծխական դպրոցը մեր հոգացողութեան
զրկուող աւարկաններն են եղած միշտ և են:

Եկեղեցին որ մի խարխուլ չինութիւն է, վա-
ղուց գրաւում էր իր վրա մեր ուշադրութիւնը. և
մենք նորա վերանորոգման նպատակն իրագործելու
համար՝ մեր ձեռքից կալած աշխատանքը չենք իր-
նայել և չենք խնայել: Գալով ուսումնարանին
պէտք է աւել, որ ոչ տեղի զիջքը, ոչ եկեղեցու
գաւթը և ոչ դպրոցական տնտեսական ամենին ու-
սումնարանի յարմարութիւն չունենա. Ուստի մենք
մօտ օրերում մտադրված էինք՝ թէ եկեղեցու
տանիքի հարկաւոր կարկատաններն անելու և թէ
ուսումնարանը տեղափոխել Հալաբարի մի կենտ-
րոնական տեղում և յարմարաւոր բնակարանում,
որի համար և հարկաւոր բանակցութիւններն ըս-
կան ենք՝ ում հետ հարկն է:

Բայց մենք այս համառօտ տեղեկութիւնը տուինք

ձեր շարաքառակ աստղի տակ ծնվել մեծ ար-
գելաւոր թէ դառնում այս քաղաքային: Այս
շարաքառակ գործողութիւնը ձեր գլխից հեռաց-
նելու համար, առաջարկում ենք ձեզ հետեւալ
բարեկամական խորհուրդը. Գիմեցէք մի աղեր-
սաբար Սուրբ-Հովհաննէս Վարդապետ-աստուածա-
բնիկ մէկին և թախանձեցէք նրան որ մի զուգա-
կան զօրութեամբ շարաքառակ աստղը հեռաց-
նէ ձեր գլխից և նրա տեղ մի բարեխառակ աստղ
գետեղէ: Թէ չէ, որքան էլ ճշմարտութիւններ
բարեղէք, ապրախտ մարդիկը թող չեն տալ
իրանց հաւատալ ձեր խօսքերին և դուք էլ միշտ
յետ ու յետ կը գնաք, քանի որ այդ թշուառ-
կան աստղի տակ էք...»

Ստորագրված են՝ ընդունակ յետադիմական Զ.
և ուրիշները:

Էլի փաստ:

Թէ ինչպէս է խօսում տէրը իր ստրուկների
հետ—պ. թաղապետներ, էս դո՛ք էք հաստատել
թէ՛ հաստատական գործողների հետ վարվում են
այնպէս, ինչպէս վարվում է հովիւը ոչխարներին
փարախի մէջ ներս անելիս:

Ոչ, ոչ թող ասեն, դուք միք հաւատալ, թէ և
մենք ենք ստորագրել մեր կամքով: Այսինքն մենք
չը գիտէինք թէ՛ այդպիսի տիրական ձեռով կը խո-
սեն մեզ հետ, այդպէս ստատիկ կը բարկանային
մեր վրա, թէ չէ խաղի կանխէ՛ք չէինք հաս-
տատել. Խո դուք արդէն համոզված եք, որ ձեր
ստրուկներն անդամ անարկու է մեզ համար:

—Հապա դուք ինչպէս համարձակեցաք... և

այն պատճառով, որ մեր աստիճանը փոքր ի չա-
տէ կապ ունեն ձեր լրագրի № 145-ում ներքին
լուրերի մէջ տպված հետեւալ տողերի հետ.—
«Ջորաբաշի ս. Գեորգե եկեղեցու գաւթը այս օ-
րերս երկու աղիւսներ վայր ընկան և վի բ ա ու
ր ե լ են մի քանի աշակերտներին, որ ուն
գ աւ թ ու մ խ աղ ա լ ի ս են եղ ե լ Պ. Յ. Նա-
գարեանց է երեցփոխան այդ եկեղեցու. մի և
ն ո յ ի ժ ա մ ան ա կ ա ղ Ե կ ե ղ Ե յ ու զ պ ր ց ի
ու ս ու ց ի չ ն է ք»:

Այդ տեսակ բան չէ եղած: Մէկ որ՝ մեր եկե-
ղեցին կրամիտում է ծածկված, չէ թէ աղուով
երկրորդ՝ որ՝ կրամիտները գիշերով վեր ընկան,
ուրեմն աշակերտներ չէին էլ կարող գտնվել գա-
ւթում:

Գալով լուրի այն մասին, ուր ասված է, թէ
մենք մի և նոյն ժամանակ այդ եկեղեցու դպրոցի
ուսուցիչ ենք,—այդ սո՛ւտ է: Մենք այնտեղ ու-
սուցիչ չենք: Սորան էլ կը վկայեն ոչ միայն ին-
մական վերաբեռուչը այլ և նոյն դպրոցի ուսու-
ցիչները ու աշակերտները և նոյն եկեղեցու քահա-
նան ու ժամկոչը:

Յ. Նաղարեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստոսի 26-ին, վաղ առաւօտեան, քաղաքիս
Հալաբար ասված բաժնի պօլիցիականները գտան
Հալաբարի մայրանի մի պատի անկիւնում մի նո-
րածին մանուկ: Պօլիցիականները իսկոյն տարան
երկային և յանձնեցին մի կնոջ, որ պահէ, մե-
ծացնէ իր համար երեխային:

ՆՈՒԹՈՒՑ յայտնում են, որ պօլիցի յայտնի
դերասան պ. Աղամանը իր խնդրով դիտարու-
թիւն ունի այդ քաղաքը գալ: Նամակագիրը
յայտնում է, որ յաջողութեան չէ կարող գտնել,
որովհետեւ նույնեղը չափազանց անտարբեր են
դէպի բնական արհեստը, և այժմ գուարճանում
են մի ձեռնածուի ֆոփոններով, որ Աբելի աշա-
կերան է:

ԱԼԷԿՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ մեզ գրում են. «Հռոմէք
այս տարվայ մի քանի չոր օրերի պատճառով ան-
աղով եղաւ և ինչպէս երևում է էժանութիւնը
հացի վրա այս տարի էլ լինելու չէ: Այս տարվայ
աննշան ցանքերից պոյացած արդիւնքով անցեալ
տարվայ իր պարտքերը վաճառականին վճարելով,
զրկացունէ շատ քիչ հաց կը մնայ և նա գործնալ
ստիպված կը լինի այս տարի էլ իր ցորենի պա-
շարի մեծ մասը վաճառականներից գնել»:

ՕՐԳՈՒՐԱՐԻՑ մեզ գրում են, որ օրերում քա-
ղաքի բնակիչները ընտրելով իրանց համար մի
արժանաւոր և ժամանակին պահանջներին յարմար
քահանայացու, արդէն խնդրելով դիմել նա ուր
հարկն է, որպէս զի չուտով իրանց ընտրած ձեռ-
նադրիւ թղթակիցը յոյս ունի, որ հոգեւոր խխա-
նութիւնը ուշադրութիւն կը դարձնէ օրդուրադի-
ների խնդրի վրա, որոնք 6 տարի առանց քահա-

այս խօսքերից յետոյ բանդի սպառնալը, ուրի
դիմադր և անա մեր քաղաքային շահեր պաշտ-
պանող պարոնները բոլոր փախչում, թաղւում
են մի անկիւն:

Ի դէպ է պատեղ, ընթերցող, մէջ բերել մի
առակ, որ շատ յարմար է մեր հասարակական
գործողների վերաբերութեամբ:

Միներ բոլորովին ձանձրացած և յուսահատ
կատուի հաւածանքներից, հաւաքվեցին մի օր, մո-
ղով կաղմեցին, խօսեցին, խորհուրդ արին, խօ-
հեցան երկար ու բարակ, որ մի զանգակ կար-
տան կատուի վրից, որ նրա գալը առաջնուց իմա-
նան և չը բռնվին խօսքի ժամանակ բոլորն էլ
քաջ էին ձեռնում և պոռոտ, պոռոտ անում, բո-
լորն էլ պատրաստակամութիւն էին յայտնում
զանգակը կախ տալու: Այսպէս պատրաստվում
են և սպասում են կատուի գալուն: Եւ ահա յան-
կարծ երևում է մառան կատուն և մեր քա-
մնները ամենը փախչում են մի ծակ սրտապա-
տաւ:

«Պատմաբան էլ միմի, փաստեղ էլ վարա-
գուրված...»—մոռում է թիւ տակ անտուր ըն-
թերցողը: Ներքեք, ընթերցող, սրանից աւելի
պարզաբանելու գրիչս ապստամբում է ինձ դէմ:
Շատ անգամ բանն այն չէ պարզ գրեն, այլ պարզ
հասկանալ, ըստ որում մեզանում դեռ փշով ու
տատասկով է ծածկված գրականական ասպարէզի
մէջ այն ուղին, որ կոչվում է հարձակո՞ւ
ղ ա կ ա ն:

Տեղացի

նայի են մնացել: Այսպէս է հոգում մեր եկեղեցին իր հօտի մասին:

«Моск. Вѣд.» լրագիրը լսել է, որ աչքի առաջն ունենով Ռուսաստանի այլ և այլ տեղերում ցէն- զօրների անշնան թիւը, կառավարութիւնը դիտա- ւորութիւն ունի դարձեալ մի քանի քաղաքներում, մանաւանդ կենտրոնական քաղաքներում, հաստա- տել նոր ցէնզօրների առանձնական պաշտօններ:

Խորհուրդ ենք տալիս մեր ընթերցողներին կար- գալ առնալ «Слово» ամսագրի յունիսի տետրա- կում ուղարկութեան արժանի մի յօդուած «Рели- гиозное движение на югѣ Россіи» վերնագրով:

«Новое Время» լրագիրը լսել է որ ժողովրդա- կան լուսաւորութեան միջնորդութիւնը դիտաւո- րութիւն ունի վերջին միջնակարգ դպրոցների բարձր դասարաններում ընդունված սովորութիւնը չաքաւ ալ ան թանջաններ զենի աշակերտնե- րին, որոնցով խրաբանչիւր չարաթիւայ ընթացքում չափվում է նրանց ուսման առաջադիմութիւնը:

Ինչպէս լսվում է ներքին գործերի միւնիստր, կոմս Մ. Լոբով-Միլիցով, որ այժմ Լիվադիայում է, Ղրիմի մէջ, այնտեղից գալու է Թիֆլիս, իր ազգականների հետ տեսնելու համար:

Քանի մի որ է արդէն որ եղանակը Թիֆլի- սում փոխվեցաւ: Այժմ բաւական հով է, գրե- թէ ամեն օր անձրեւներ են գալիս և գիշերները միշտ անգամ ցուրտ է անում:

«Тифл. Объявления» լրագիրը լսել է, որ սեպ- տեմբերին կամ հոկտեմբերին կրկին կը սկսի հրատա- րակվել «Тифлисскій Вѣстникъ» լրագիրը, որ մի քանի ժամանակ դադարած էր հրատարակվելուց:

ՆՈՒՆԻՍԻՑ մեզ գրում են որ ակցիոյ մի քանի ատորձաւորներ խիստ կոպտ կերպով են վար- ւում: Նրանցից մէկը պատահելով մի սափրիչի, սկսեց փողոցում իր ձեռքի հաստ փայտով ծնծել նրան, որովհետև սափրիչը նրա մազերը ծուլը կերպով էր կտրել: Բայց ինքը այն աստիճան հարթած դրութեան մէջ էր գտնվում, որ ամեն առարկայ նրա աչքին ծուլն էր երևում:

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՃԵՆԻՑ մեզ գրում են Յետեալը, օգոստոսի 6-ին Սէյա կողմերս անձրեւները հնձոց միշտ կը նայաստեն: Բայց օգոստոսի 4-ի սաստիկ գոտումով անձրեւ մը գալով, քաղաքին դուրս իւրի գործարան մը «САДНИКЪ» շանթահարկով այրե- ցաւ, բայց առանց մարդու մը մնալ տալու, վասն զի ոչ ոք կար մէջը:

Մի պարսն խնդրում է մեզ տալի հետեւեալ նկատողութիւնը: «Ներկայ տարուայ չամարձ- ման տունին, թիֆլիսիցի մի պարսն յիշատակողի վանքի գաւթում, սերահի է դնում և նուէրներ է հաւաքում յօգուտ Հայաստանի սովատանջների: Պարտեմ հաւաքում է մինչև 12 ռուբլ և մինչև այժմ նուիրատուն անձինք սպասելով, ոչինչ տեղեկու- թիւն չեն ստացել: Նուէրներին վերաբերութեամբ Զանկալի է իմանալ, թէ այն փողերը ինչ բաների վրա է գործադրել պարսնը:

Մի պարսն խնդրում է մեզ տալի հետեւեալ նկատողութիւնը: «Ներկայ տարուայ չամարձ- ման տունին, թիֆլիսիցի մի պարսն յիշատակողի վանքի գաւթում, սերահի է դնում և նուէրներ է հաւաքում յօգուտ Հայաստանի սովատանջների: Պարտեմ հաւաքում է մինչև 12 ռուբլ և մինչև այժմ նուիրատուն անձինք սպասելով, ոչինչ տեղեկու- թիւն չեն ստացել: Նուէրներին վերաբերութեամբ Զանկալի է իմանալ, թէ այն փողերը ինչ բաների վրա է գործադրել պարսնը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ահաւասիկ Անգղիոյ երեսփոխանական ժո- ղովոյ յուլիս 23-ի նստին մէջ ի նպաստ և բնորոշ Հայոց խոսուած ատենաբանութեանց կարեւոր մասերն, որոց մէջէն բնականաբար կը յայտանք տեսնուին զպաշտ կէտերն, ինչ- պէս որ մեր պարտքն է:

Պ. ՊԱՅՍ, իւր տուած տեղեկութեան համեմատ, խօսք տաւ Փոքր-Ասիոյ և Արմե- նիոյ վիճակին վրայ ուղարկութիւն հրաւի- րելու համար: Արեւելեան խնդրոյն ոչ մէկ մասն ընդհանրապէս Ասիական թուրքոյ վե- րաբերող մասին չափ կարեւոր է: Թափառիկ ցեղերու ձեռքէ Հայոց կրած տառապանքն ուր, ինչպէս իրենք կրեն, նորմաններուն յԱնգղիա արշաւանքին զարագիսն ի վեր

կը տեսն, վերջին 20 տարիներու մէջ աւելի սաստկացան, և սկսան Ռուս տէրութեան համակրութիւնը գրաւել, որ բազմաթիւ Հայ ժողովուրդ մ'ունի: Ռուսի Սյոյթէֆանոսի զաշնագրին մէջ յօդուած մը գրուած էր Հայոց պաշտպանութիւն ընձեռելու համար, որով Ռուս յանձն առաւ ի գործ դնել ա- նոնց տեղական պիտոյից պահանջած բարե- նորոգումները: Այդ յօդուածը փոփոխու- թեամբ մ'ընդունուեցաւ Պէրլինի զաշնագրին մէջ, և արձանագրեալ թէ Ռուս իւր ձեռք առած միջոցները պարբերաբար պիտի իմացնէ տէրութեանց, որք անոնց գործարու- թեան պիտի հսկեն: Արեւմտ, կատարեալ ի- բաւուելք ունիմք պահանջելու որ Ռուսը զաշնագրին այդ յօդուածը գործադրէ: Բայց թէ և այդ յօդուածն ընդունուէն ի վեր երկու տարիէ աւելի ժամանակ անցաւ, և մեր կառավարութիւնը Լորտ Սալիսպրիի և Սըր Հէնրի Լէյլըտի միջոցաւ ստիպեց զՌուսն ի գործ դնել բարենորոգումներն, այսուամենայնիւ ոչինչ եղաւ այդ ուղղու- թեամբ և գործոց վիճակն ամէն ամիս աւելի գէշցած է: Արդի նախարարութեան պաշտօնի անցնելէն քիչ ետքը Ռուս հաղորդուած հա-ւաքական ծանուցադրին այս նիւթի վրա զօրաւոր դիտողութիւններ կը պարունակէր, և Անգղիական կառավարութիւնը Ռուսն պահանջած էր բացորոշապէս ճշդել թէ ինչ միջոցներ ձեռք առած էր Պէրլինի դաշ- նագրին գործարարութեան համար: Բայց ուե- լի յառաջ չը գնացած, կողմիւ բանի մը խօսք ընել Անգլո-Ռուս պայմանագրին նկատ- մամբ, որ յոյժ նշանաւոր պաշտօնագիր մ'էր: Այդ պայմանագիրը լոկ պայմանական խոս- տում մ'էր ինչ ինչ բարենորոգումներ ի գործ դնելու, և այդ պաշտօնագրին իրաւագիտա- կան մեկնութեան նայելով, այն միակ միջոցն, որով մեր կառավարութիւնը մտադրեալ բա- րենորոգմանց գործարարութիւնը ձեռք բերել կրնայ յուսով, Ռուս Ասիական երկիրներուն պաշտպանութեան հրաժարին է: Անգլո- Ռուս պայմանագրին դէմ մեծ առարկու- թիւն մը սա էր թէ միայն Մեծին Բրիտա- նիոյ համար իրաւունքներ կը հաստատէր և այսպէս յաջողութիւնը կը դժուարացնէր, ըստ որում տէրութեանց միաբան գործողու- թեամբ միայն կարելի էր ազդեցութիւն բա- նցնել Ռուս վրայ:

Քննեմք թէ Արմենիոյ վիճակն ինչ է այժմ:

Հայք սա չորս գլխաւոր բաներէ կը գտն- գատին.—Տրոյ ծանրութիւնն և Պաղարկից պահանջումը, երբ ժողովուրդն անկարող վի- ճակի մէջ էր գտնուէր վճարելու: Հողերու անիրաւ գրաւումը և մանաւանդ եկեղեցական հողե- րուն գրաւումը, դատական ապօրինութիւնը և Քրիստոնէից վկայութեան չընդունվիլը, և վերջապէս, Քրդաց յաճախ ի գործ դրած հարստահարութիւնները: Բոլոր այս գան- գաւոր ժողովոյս անդամոց ձեռք գտնուող Ապպոյտ Տեսարաններու մէջ յիշուած են, և Վեհ. Թագուհւոյն հիւպատոսը նոցա ճշդու- թիւնը հաստատած են: Տեղական իշխանու- թիւնը Քուրդերը զսպելու և գանդառուած միւս չարիքները նուազեցնելու տրամադրու- թիւն չը ցուցին: Նւ յիշալի, ժողովրդեան թիւը ներկայ սովէն օգուտ քաղելու տրա- մադրութիւն կեցած լինել կը թուի և ըսող եղած է թէ, Հայկական խնդրոյն վերջ տա- լու եղանակն Հայոց վերջ տալն է: Նրբ այս չարիքներն յիշվէին, Ռուսը կը պնդէր թէ Արմենիոյ մէջ ունիւններուն միջին քանակու- թիւնն Ներսիսիոյ շատ կոզմերուն մէջ ի գործ գրեւոր ունիւններու միջին քանակութե- նէն աւելի չէ: Ռուս մի ուրիշ պատասխանն այս էր թէ Հայք թուով այնքան քիչ են, որ բաղդադաբար անկարեւոր են: Բայց Հայոց Պատրիարքարանէն իմ ստացած վիճակագրուս նայելով, չորս նահանգաց մէջ բնիկ Հայոց

թիւը բնիկ Նալաճ ժողովրդեան թիւէն շատ աւելի մեծ է: Հայոց գնահատած անկար- գութիւններն ուրանելէ յետոյ, Թուրքերը կարգ մը բարենորոգումներ ծանուցին, որոց արդէն ընտելացած էինք Նրիմու պատերազ- մէն ի վեր, և որք հետեւաբար ոչ ևս արժէք ունէին: Ռուս այժմ ծառայած բարենորոգ- մանց ամենամեծ մասն 1863 էն ի վեր հրա- պարակի վրայ է, և ձեռք բերուած արդեանց վրայ դատելով, ինչ յոյս կրնայ լինել թէ ապագային մէջ բարեփոխում յառաջ պիտի բերեն: Նաչ ընելու է ներկայ խոստովանալ չարիքները դարձանելու համար: Թղթի վրայ բարենորոգումնք անցելոյն մէջ օգուտ չէին ունեցած և ապագային մէջ ալ չը պիտի ունե- նան: Պէտք եղածն ոչ թէ միջոցներու՝ այլ մարդերու փոփոխութիւն մ'է: Այսպէս նոր դժուարութիւն մը կայ, նախ պարկեշտ մարդ գտնելու դժուարութիւն, և անոնց իշխանութիւն տալու դժուարութիւններ: Մարդ մը պարկեշտութիւնն իսկ կրնայ վնասակար լինել իրեն իրեւ նահանգին կա- ռավարի: Պարկեշտ մարդ մ'ստուգիւ բարե- պաշտ Մահմետական մը կրնայ լինել, բայց բարեպաշտ Մահմետական մը ոչ-մահմետա- կանաց նկատմամբ անիրաւ կը լինի: (Մ. Ռ. Վ. Կ'աղաղակին անդամը ոմանք): Այո, անդամը ոմանք կրնան օոչ ըսել, բայց Արեւելից մէջ բնակողներուն վկայութիւնն անհնար կրնէ տարակուսիլ թէ այս այսպէս է:

Մահմետականք իրենց տեսակէտով իրա-ւունք ունին, և այս բանին համար գտնուէր յարգել կը պարտիմք: Երոզութիւնն այս է սակայն թէ ոչ մէկ Նալաճ կառավարիչ յար- մար էր զՔրիստոնէայ կառավարելու *): Ժո- ղովրդեան ամեն դատելուն արդարութիւն լինելու համար Քրիստոնէայ իրենք զիրենք կառավարելու են: Այս վարդապետութիւնը լիովին ապացուցուած է: Ասիական Թուրքիոյ ուր մասն ամենափայլուն վիճակի մէջ է — Լիբանան: Այս տարբերութիւնը կրօնի տար- բերութեան յառաջ եկած էր, այսինքն թէ շատ տարիներէ ի վեր այդ դատելին մէջ կառավարութիւնը քրիստոնէից ձեռքը կը գտնուէր, և Թուրք զօրքն այն ժամանակ միայն անդ կրնայ մտնել, երբ նոյն ինքն կառավար- չին կողմանէ կանչուին: Արմենիա անուամբ ձանաչուած գաւառը 250 միլոն երկայնու- թիւն և 200 միլոն լայնութիւն ունի զրիթէ: Այս գաւառին ժողովուրդն երկու միլիոնի չափ է: Քրիստոնէայը բնիկ ժողովրդեան մեծամասնութիւնը կը կազմէ: Համայն ժողովր- դեան կիսուն չափ են, բայց բնիկ ժողովրդ- դեան հետ բաղդադաբար մեծամասնութիւն են: Առաջարկուէր այս գաւառը նահանգ մ'ընել, Թուրքիոյ հպատակութեան ներքե, բայց Քրիստոնէայ կառավարչներով, յորում բարեկարգութիւնը պաշտպանուի հաստա- տուն տարիկանութեամբ մը, և որ Օսմ. կա- ռավարութեան որոշ տուրք մը վճարէ: Կր խնդրուի որ այս նահանգին ներքին վարչու- թիւնն, օրէնքներն և դատարանները նոյն իսկ ժողովրդեան ձեռքը գտնուին: Այս է ահա-ւաստիկ Հայոց պահանջած համեստ դարձանք: Հայք զայս կը խնդրեն որչափ Քրիստոնէից նոյնչափ և իսլամաց օգտին համար: Զայս կապացուցանէ Լիբանանու դրութիւնը, ուր մահմետական ժողովուրդ մը քրիստոնէայ կառավարչաց ներքե կը գտնուի: Լիբանանու միանալու փափագ յայտնած են: Այս պարա- զայն կատարեալ պատասխան մ'է անոնց, որք կրնեն թէ Նալաճ Քրիստոնէից կառա- վարութիւնը չեն ընդունիր, և պատճառ մ'է որ Անգղիական կառավարութիւնն անմիջա- կան ձեռնարկ մ'ընէ այս խնդրոյ մէջ:

Արեւելեան խնդիրը չունի ուրիշ ծիւղ մը, *): Ըստ մեր համոզման, բարեպաշտ և խղճամիտ Նալաճ մը բերապատիկ լաւագոյն է քան անխղճ և անկրօն քրիստոնէայ կամ հայագոյն պաշտօնա- տար մը:

որ ասկէ աւելի արագ դարձանի կարօտ լինի: Երկու պատճառաւ Արմենիա թերեւ ամենա- կարեւոր կէտն է Թուրքիոյ Ասիական երկրին- րուն մէջ: Նախ Արմենիա Ռուսիոյ կից է: Նա չեմ անոնցմէ որք կը կարծեն թէ Ռուսիա զԱրմենիան գրաւել կուզէ, և կամ, եթէ գրաւէ՝ այս երկրին (Անգղիոյ) համար տար- բերութիւն մը կը լինի: Բայց եթէ Ռուսիա ուզէ Արմենիան գրաւել, ընելու լաւագոյն բանը Ռուսիոյ միջամտութեան ամեն պո- տուակ մէջտեղէն վերցնելն է, արագ դար- ման մը տանելով ներկայ վիճակին: Եթէ ան- ցելոյն մէջ այդպիսի դարձաններ ի գործ դը- րուէին, Ռուսական զօրքն երբեք զՌուսիոյ չէին անցնէր: Նրկրորդ, Արմենիա Սուլթանին Ասիական ստացուածոց մէջ միակ երկրն է, ուր զարգացման և բարեփոխման յոյսեր տուող ժողովուրդ մը կայ: Արմենիա նշանա-ւոր անձանց շարք մ'արտադրած է: Արեւե- լեան Ներսիսիոյ մէջ ամենէն նշանաւոր անձանց երեքն Հայ էին: Կոմս Մեկլերօֆ, Նուպար փաշայ, և Անգղիոյ մէջ Պարսկաստանի այժ- մեան ղեկավան, որ իւր տէրութեան Լոնտո- րայի ամենամեծ ղեկավան եղած է, հայագոյն են: Հայք փայլուն հանգամանքներ ունին, ապիկց գառ յոյժ գործնական ցեղ մ'են և ոչ թէ պարզ երազատանք: Նաեւ, ինչպէս սակայն ամբաստանուած են, անկախ իշխա- նութիւն մը հաստատելու փափագ չունին: Իրենց բոլոր խնդրածն, որ կը յօսուամ թէ կրնայ փտահուիլ իրենց, ինքնակառավարու- թիւնն է: Արեւմտեան Ասիոյ մէջ զարգացման և բարեփոխման միակ յոյսը կուտան, և Ան- գղիոյ համար շատ ուշ չէ ձեռնարկ մ'ընել այս նկատմամբ: Բայց յայտնուէր այս գործն աւելի կը դժուարացնէ, և Քրիստոնէայ և Նալաճ ժողովրդոց միջև կեցող թշնամութիւնն աւելցնելու կը ծառայէ:

Հետեւաբար, մեզ համար ամենէն դիւրին ձանբան անմիջապէս բան մ'ընելու աշխա- տին է: Նա անոնցմէ եմ, որք կը հաստատն թէ նախորդ նախարարութիւնն Ասիական Թուրքիոյ նկատմամբ բարի դիտաւորութիւն- ներ ունէր, բայց իւր պահաւորութիւնն էր այդ դիտաւորութեանց գործարարութեան հա- մար ազդու և կորուկ աշխարհապարութիւն մը չը բռնէին: Արդի նախարարութիւնը բա- րեբաղդաբար նախորդ նախարարութեան պա- կասութիւններէն վերք է: Ինչպէս ըսուիլ թէ (Անգլ.) կառավարութիւնն իւր ձեռքն ուրիշ բազմաթիւ խնդիրներ ունի, բայց իմ կար- ծիքս այն է որ գտնուէր մի առ մի կարգադրե- լու աշխատիլ ուղափ գլուխն է, ամենը մէկէն կարգադրելու տշխատիլն ալ նոյնչափ դիւրին է: Այս պարագայից մէջ կրնամք փտահու- թեամբ հրաւէր կարգալ մեր առաջին նա- խարարին, որ քանիցս իւր յայտարարած բա- կըրուէրներն ի գործ դնէ: Աստահ եմ որ Անգղիոյ արդի կառավարութիւնն այս խնդիրն յառաջ կը տանի իւր գործութեան և բարոյա- կան մեծութեան արժանի ոգւով մը, և թէ իւր ազդեցութիւնն և ի հարկին իւր դո- րութիւնն ի գործ կը դնէ այնպիսի կատա- րեալ բարենորոգումներ ձեռք բերելու համար, որք քաղաքակրթութեան հին վայրերն իրենց առջի բարգաւաճ վիճակին վերադարձնեն: Վերջացնելով Պ. Պայս խնդրեց որ Արմենիոյ, Փոքր-Ասիոյ և Սուրիոյ վիճակին վրա պաշտ- նական նոր թուղթերը խորհրդարանին հա- ղորուէին:

(Մատն)

ՄԵՍԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

ԲԱՅՈՒՋԱ, 24 օգոստոսի: Այսօր հասան այստեղ մի գերմանական և երկու անգլիա- կան նաւեր: Այժմ Բաղուզայի մէջ ընդա- մենը 14 պատերազմական նաւեր են հաւաք- ված:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐԻՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱՅԻՎԱՎԱՍՏԱՆԻ ՕԳԻՒ զործարանի պահանջները 1880 թ. յուլիսի 15-ին սկսվելու ծախվել ամենայն մարդման ՕԳԻՆԵՐ Հետեւեալ անուններով. ՍԵՂԱՆԻ, ԲՐԻՆՁԻ և ԲՈՒԼՄԵՐԻՆԻ: Եւ շուրջ ամսով արժէ 45 Կ., առանց ամանի 38 Կ., կէս շիշը 25 Կ., առանց ամանի 20 Կ., ամեն այլ անասն օղիներ առանձին ցուցակ ունեն: Մեծ քանակութեամբ առնողներին նշանաւոր զիջումն է անվում: Օղիները պատրաստված են ամենալաւ հացի ՍՊԻՐՏԻՑ շոգիի մարելու օգնութեամբ և իրան յատկութեամբ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻ ամենալաւ զործարանների մէջ պատրաստվածներից փառ չեն: Պ. պ. զ. օղիների ուշադրութիւնը դարձնում ենք առաջարկած նիւթի վրա, որի արժանատւութեան համար զործարանը պատասխանատու է: Օղիների պահանջը դրանք վում է Միջաշխեան կամուրջի վրա, Յենտարայայ հիւրանոցի տակ, Լիւստինսկու տանը, Վորոնցովի արձանի դիմացը: 1—8 (2 շաբ.)

Այս օգոստոսի 20-ից Օրբէլ Օրբէլեանցի և Կարապետ Բէլայեանցի մասնաւոր ուսումնարանում կը սկսուեն նորիկ աշակերտների ընդունելութիւն: Ուսումնարանը պահանջում է զինքնօրինակ և ընդունում կիսաթօշակ աշակերտներ, պատրաստվող նրանց ծփխիտու բոլոր միջնակարգ դպրոցների առաջին և երկրորդ դասարանաց համար: 5—6

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒ Ս. ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ օրիորդաց դպրոցի վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել յարգալի հասարակութեան, որ աշակերտութեան հիւնքի ընդունելը սկսելով օգոստոսի 20-ից, շարունակելու է մինչև Սեպտեմբերի 10-ը, որից յետոյ սկսելու է կանոնաւոր ուսումն: Անցեալ տարի դպրոցը ունէր երկու դասարան, առաջինը տարին կունենայ երեք դասարան: 2—3

ՅՈՎԱԿԻՄ ԱԼԵՔԱՆԴՐԵԱՆ ՄԵԼԻՔԱՆԵԼԻԱՐԵԱՆԻ ՄԱՍՆԱԲՈՐ ՌԱՍԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ (Թիֆլիս, Սարգսյան փողոց, տուն Տուրուբուլի, № 34) յայտնում է, որ լրացուցիչ և ընդունողական քննութիւնները կը սկսվեն օգոստոսի 25-ին, իսկ ևս ուսումը սեպտեմբերի 2-ին: 3—4

Ներսիսեան Հայոց Ազգային Հոգեւոր դպրոցում հոգաբարձական խորհրդարանի մէջ, Օգոստոս ամսոյ 27-ին, երեկոյան 7 ժամին, կը լինի անուրդ (առանց կրկնաւորի) կապալով տալու նոյն դպրոցի կալուածքը (ընծայած հանգուցեալ Յարութիւն Սթոյանցի), որ գտնվում է Կուր գետի հեղեղատի (սաղի) վրա ընդ № 46: Պայմանաթուղթը կարելի է կարգաւ Հոգաբարձութեան դիւանատան մէջ ամեն օր, բացի կիրակից և տօներէն առաւօտեան 10-ց. յիշ ժամին:

Գուրա եկան մամուլի տակից և վաճառվում են Կենտրոնական և Գրիգորեանցի գրականութեան Ս. Մանգրինեանի հետեւեալ գրաւորները. 1. Ազգային Ընտանեկան աշխարհը և Այբեկնարան (առաւելու ուսման և ընթերցանութեան). . . 25 Կ. 2. Նոյնը Եւսուցիչի չնորհի համար բացատրութիւնները 75 Կ. 3. Ազգային Գիւցադնական աշխարհ (բ. տարւոյ ուսման և ընթերցանութեան). . . 30 Կ. 4. Նա հապեալական հայրենի աշխարհ (գ. տարւոյ ուսման և ընթերցանութեան) (բ. տարւոյ ուսման և ընթերցանութեան). . . 65 Կ.

Գայանեան և Ներսիսեան դպրոցների ուսուցիչ պ. Վարձկեանը իր գերդաստան մէջ ընդունում է միայն ՉԲՍ զինքնօրինակ աշակերտներ: Իրմէլ ուղղակի Մշակիւ խմբագրութեանը: 4—5

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԻ, որ զիտէ հաշուապահութիւն, կամենում է տեղ ունենալ կարող է և ԳՈՐԾԱԿԱՍԱՐԻ կամ ԿԱՆՏԱՐՇԻԿԻ պաշտոն կատարել: Հասցէն թողնել Մշակիւ խմբագրատանը: 4—5

Ներկայ տարւոյ սկսվում է 15-ին Թիֆլիսի նահանգական դատարանում (Օկրուժնոյ Սուդու, լինելու է տոբ (աճուրդ) հանգուցեալ Արկադեյ Գամաղուկի հոգեւոր ծախելու համար, որոնք գտնվում են Բորչալու Սարաջու գիւղում, Շուլաւէրի մօտ: Մանրամասնութիւնը կարելի է կարգաւ «ԿԱՅԿԱՅԵ» լրագրի № 186 Տէրութեան յայտարարութեան մասնում:

Թիֆլիսից հեռանալու պատճառով ծախվում է 225 ռուբլով վաւառ գործեր և շինելու մի ՄԵՔԵՆԱՅ: Միայն յայտն է առնում նրա զործարանի մասին սովորեցնել աւանդին: Գիւլի Յովսէփ ՄԱՍԿԵՐՊԱՆԻ, Մուխրանի փողոց, Սոյգատիկի բազարի անկիւն Գամաղուկի տանը, № 8. 4—5

ԲՅՅՎԱՆՈՅ

ՀԻՄՆԱԿՆԵՐԻ ԶՆԻՏՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՈՏԵԱՆ 9-18 ՄԻՆՁԵՒ 1 ժԱՄԱՐ:

Երկուշաբթի. Գալթիսկի կանանց հիւանդ. Գորալի վիշնեքին հ. Բօտի-նեանց կանանց և երկամեների հ. Բիւլա-նեանց խորհրդական և աշխարհի հ. Ետեմբօրսկի վիշնեքին և կաշու հ. Բարայեան ջրային և հոգեկան հ.: Երեքշաբթի. Միւնիկի վիշնեքին գիւղական հ. Վ. Գորով վիշնեքին և բողա-գի հ. Բիւլալ աշխարհի հ. Բալուտով մանկաբարձական, կանանց և երկամեների հ. Կրասնոգլեան և Գորով Լիւսիցի և Վ. Եմբօրսկի հ.: Զորեքշաբթի. Լիւսիցի և Բուդ-գովսկի նեքին հ. Ետեմբօրսկի կանանց և կաշու հ. Աստուածատու-րով կանանց հիւանդութիւնների: Հինգշաբթի. Վ. Գորով վիշնեքին և բողա-գի հ. Բօտի-նեանց կանանց և երկ-ամեների հ. Լիւսիցի և Վ. Եմբօրսկի նեքին հ. Բիւլալ աշխարհի սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.: Աւրաթ. Գալթիսկի կանանց հ. Միւնիկի վիշնեքին խորհրդական հ. Կրասնո-գլեան և Գորով Լիւսիցի և նեքին հ. Բա-լուտով մանկաբարձական, կանանց և երկամեների հ. Ետեմբօրսկի և Աստ-վածատուրով վիշնեքին և կաշու հ. Բարայեան ջրային և նեքին հ.: Եւրաթ. Լիւսիցի և Վ. Եմբօրսկի նեքին հ. Բարով կարծիքի հ. Ետեմբօ-վսկի վիշնեքին և կաշու հ.: Բացի այդ բոլոր Վ. Գորով բժշկանցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդ-ներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարայեան չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և նեքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիւկ-կայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը: Առաւմտարդ 0 րոք Լուտ աղքատ հիւանդներին բժշկանցի տոմարով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ: Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւ-ւօտեան 9—11 ժամը բժշկանցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանցի դիրկտոր Լիւսիցի:

Հայոց պատմութիւնը իսկական աղբիւրներից ուսումնասիրելու համար կարեւոր մի գիրք է «Հիւսուածք բանից նախնի պատմագրաց հայոց» 3 հատոր, աշխատատ. Կ. Կոստանեանցի:

Ա. հատորը բովանդակում է Արշակունաց Թագաւորութեան անկման և Վարդանանց ու Վահանանց պատերազմների մանրամասն պատմութիւնը ժամանակակից պատմիչ Լիւսիցի խօսքերով հիւսած գրութիւնը:

Բ. հատորը բովանդակում է նոյն պատմութիւնը աշխարհաբար, որ ա. հատորի ձիւթ թարգմանութիւնն է:

Գ. հատորը բովանդակում է ա. և Բ. հատորների համար կարեւոր ծանօթութիւններ, ժամանակագրական աղբիւրներ և յաւելումներ:

Վաճառվում է երեք հատորը միասին—3 ր., ա. և Բ. հատորը միասին—2 ր. 25 Կ., Բ. և Գ. հատորը միասին 2 ր. 25 Կ., Ազգային դպրոցների համար 10 օրինակից աւել աւանդին 10% զիջումն կը դրուի:

Գնելու համար գիւլի—Ալէ քսանդրապոլ—Յովսէփ աւագ քահանայ Կոստանեանցին:

Տիֆլիս—Կեդրոնական գրալաւաւանոց: Մօտիվ—Հայոց եկեղեցու երեցիփոխան պ. Սեւրոն Փանեանցին: 2—10

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդիսի ներկայ ամի երկրորդ տետրը հրատարակուեցաւ և ուղարկուեցաւ պատուելի բաժանորդաց: Այս տետրիս մէջ տպագրուեցան տասն ազգային պատկեր, յորոց ութնը նկարուած և փորագրուած են յատուկ մեր հանդիսի համար: Ազգային պատկերաց ցուցակն այս է. Օրմնեան վարդապետ, Այվազեան արք եպիսկոպոս, Միքայէլ Միանսարեանց, Նուբար-Փաշա, Կարին քաղաք, Պետրեւորդայ Հայոց եկեղեցին, Արձարան Հայոց Ի Կարին, Սովետ Հայ ընտանիք Ի Վան, Վան քաղաք, Կապ Հայերէն աւետարանին, Նուիրեայ Նորին Կայսերա-կան Մեծութեան Ի Կաթողիկոսէն ամենայն Հայոց:

Ներկայ ամի բաժանորդութիւնն վերջացած լինելով ցանկացողքն ստանալ կամ գնել «Փարոս Հայաստանի» հանդէսն վճարում են այսուհետեւ իւրաքանչիւր տետրի համար 1 ր. 50 Կ.:

Տիֆլիսում ստանալ կարելի է պ. Օ. Գրիգորեանցի և Կենդ-րոնական գրալաւաւանոցներում:

Հրատարակիչ Զարմայր Մ. Մանեանց:

Մի քանի երկրաւաւանութիւն ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Իր վրա է աւանդում 1) ՀԻՄՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ նախագծերի և ԾԱՆՍԱՆԻ քանակութեան կազմելը ինչպէս ԹԻՖԼԻՍԻՄ, նոյնպէս և նրա մօտ շրջականերում, 2) աշխատանքների վրա ՀԱՅԵԼԻ, 3) խորհուրդներ է տալիս ՏԵՆԵԼԻԿԵԼԵՆ ՀԵՐՑԵՐԻ վերաբերու-թեամբ: ԿԼՄԵՆԵԼՏՍԿԵԼՔ փողոց, № 35 ՎԵՐԻՆ, յարկ աջ կողմը: ԸՆԶՆԵԿԵԼՔ, խօսակցութիւնների համար ընդունելու-թիւնը լինում է իւրաքանչիւր օր երեկոյան 5—8 ժամը: 1—3

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԵՉ
ԵՒ
ՏԱՐԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ
Օգոստոսի 20-ից կը սկսուի ընտու-թիւնները և նորիկների ընդունելու-թիւնը տղայոց և օրիորդաց 4—15 տարեկան հասակը:
ՏԱՐԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻՄ ԲԱՆՑՈՒՆԻՒՄ ԿԱՆՏԱՐՇԻԿ ԵՒ ԿԱՍԻՆԵՐՈՒԹԻՒՄ ԱՇԱԿԵՐՏԵՐ:
Բ. Միլիանեանց

Յուլիսի 1-ից ՎԱՐՇԱԿԱՍԱՅԱՍ ՊԵՆՍԻՆԻԱ ՅԻՆ կից կը բացվեն ՍԵՆԵԱԿԵՆԻ, որտա-կարելի կը լինի ստանալ ԿԱՏԵ, ՇՈՎՈՒԿ ԹԵՑ և պատրաստված հանգուցեալ զանանց ջրեր: 38—40

Մի հայ գերդաստան, որը բնակվում է Մայիկովում, հրաւիրում է հայ օրիորդ-իմացող Հայերէն, Ռուսերէն և Գաղղիերէն լեզուներ, նոյնպէս և երաժշտութիւն, անա-կան ուսուցչուհի տեղը ընդունել, 600 ռուբլ տարեկան սովորելու: Ծանապարհի ծախարա-նում է Վերդաստեղ իւր վրա: Ծանկացող-ները իրանց պայմաններով կարող են գիւլի նամակով Вь Майкопъ, Куб. обл. Николаю Иосифовичу Алихановъ 1—10

ԱՆԿԻՎԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՒՄԻ մէջ ստացվել է մեծ քանակութեամբ ԹԵՑ ուղղակի թէյ, և զործններից, նոյնպէս ՅԵՏԲԱԿ ՄԱՆԵԱՆԻ Ծարաւութեան գէմ և կարբօրան ՓՈՇԻ և ՀԵՂՈՒԿ տարափոխիկ հիւանդութիւնների զէմ: 6—10

ԹԻՖԼԻՍԻ ՊՐՈԳՐԵՍԻՎԱԿԱՆ ՎԵՐԱՅՈՒՄ Հայոց ծխական և մանաւոր ուսումնարանն-րում 8 ՏԱՐԻ դասախօսութիւն արած մի երեսնասուրդ ներկայ սկսվում է 1-ից ցան-կանում է ՈՒՍՈՒՑՈՒ ՊԵՏՏՈՆ ստանալ բա-ցառապէս ՌՈՒՍԱՅ լեզուից և ԹՈՒՐԱՆՈՒ-ԹԵՆԻՑ, ինչպէս Թիֆլիսում, նոյնպէս և դա-ւաւներում: Տեղեկանալ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ կամ ԷՆՇԻԱՆԵԱՆԵՐԻ ԳՐԱՎԱՃԱՍԱՆՈՅՆԵՐՈՒՄ: 18—22

ՉՄԵՌՔ ՍԻՐԵԼԻ Է
Գիշերին իւր կաշին փափկացող և երե-ւր թարմացող: Կարելի է գտնել Մանկան Մանկիլի խանութում, Գորովիցի պրո-պիկա, տուն Միլիանցի: 1—3

Թեմական վերաւան Գ. ԲԱՐԻՍԻՆԻԱՆԻ յայտնում է, որ նա պիտի ըն-նակվում է Կոնկի, Սիմեոնովսկայա փողոց, տուն Սարգիս Ալեքսանեանի № 16: 1—4